

XVI Jornada de Prevenció de Riscos Laborals en l'Àmbit Sanitari

RESUMS DE COMUNICACIONS LLIURES

EXPERIÈNCIA D'INFORMACIÓ I FORMACIÓ EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS EN ZONES GEOGRÀFICAMENT DISPERSES

Company A, Padró M. Unitat Bàsica de Prevenció (UBP). Direcció d'Atenció Primària (DAP) Costa de Ponent. Institut Català de la Salut. acompany.cp.ics@gencat.cat

Objectius: Desenvolupar un sistema àgil de comunicació i informació integrat en el sistema de gestió de la DAP i elaborar un model de formació basat en els coneixements i l'experiència dels professionals, tenint en compte les seves necessitats.

Mètodes: Donades les característiques organitzatives i de l'entorn del nostre àmbit (dispersió territorial, treballadors molt professionalitzats, incorporació contínua de nous professionals...) i la manca de receptivitat envers una formació reglada basada en moltes ocasions en la norma i habitualment allunyada de la realitat, es va decidir, amb la implicació dels equips directius, establir un pla d'informació i formació que s'articulà en 3 eixos: Utilització de les TIC aprofitant el seu elevat grau d'implantació, implicació de les figures clau en la gestió dels equips i creació d'un grup de treball interdisciplinari amb participació de tots els estaments implicats (metges, infermeria, atenció a l'usuari, formació i informàtica de l'àmbit i la pròpia UBP).

Resultats: Disseny d'una eina informativa i de gestió, integrada a la intranet, el contingut de la qual s'estructura en dues parts: una d'accés lliure a tots els treballadors i una altra d'ús restringit que inclou registres de gestió "on line", amb accés immediat a la informació. A la part d'accés lliure, que pot ser consultada en qualsevol moment, s'inclouen els fullets informatius dissenyats per ocupació (fins l'actualitat se n'han elaborat 13) i per risc (se n'han editat 6). Aquests fullets es faciliten a tots els professionals que s'incorporen a l'empresa, juntament amb altres informacions, el mateix dia de la signatura del contracte. Disseny i realització de tallers formatius centrats en riscos específics i eminentment pràctics, que recullen les experiències dels assistents per afavorir la incorporació i l'aplicació dels continguts a l'entorn de treball i l'assoliment d'una actitud proactiva envers la prevenció de riscos.

Conclusions: L'aprofitament de les TIC i les eines de gestió disponibles a la intranet i les figures clau en la gestió dels equips ens ha possibilitat aproximar i agilitzar la prevenció a una zona territorial dispersa. L'instrument dissenyat ha permès introduir de forma periòdica informació útil i actualitzada per al desenvolupament de l'activitat professional en condicions de seguretat, i alhora ha dotat als responsables d'una eina de gestió optimitzant i apropant als centres de treball l'acció preventiva.

Respecte a la formació, el model participatiu i centrat en les necessitats dels professionals, s'ha mostrat efectiu i amb un elevat grau d'acceptació que es manifesta en la continuïtat i l'elevada demanda d'aquests tallers.

FORMACIÓ EN LÍNIA, SOLUCIÓ PER A UNA GRAN EMPRESA? L'EXPERIÈNCIA DE L'INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT

Herreros M. Àrea de Prevenció de Riscos. Institut Català de la Salut. mherreros@gencat.cat

Objectius: Implantar una metodologia àgil que permeti formar més dels 40.000 professionals de l'Institut Català de la Salut, per tal de donar compliment a l'obligació legal de formar als treballadors i treballadores en els riscos específics del seu lloc de treball.

Mètode: La metodologia emprada ha estat la formació en línia. Les unitats implicades en el desenvolupament del projecte han estat: la Unitat de Formació, el Servei de Prevenció, Serveis Informàtics i el proveïdor. Donat l'abast de la formació, pel gran volum dels professionals a formar i la distribució en territori, el projecte s'ha estructurat en diferents fases:

1. Definició dels itineraris formatius en funció del perfil professional (hospitals i primària).
2. Assignació dels mòduls als professionals de cada àmbit a formar.
3. Planificació territorial (2008-2012).
4. Pla de comunicació: Cal informar al Comitè de Direcció, Comitè de Seguretat i salut, comandaments i treballadors.
5. Validació i proves tècniques (Serveis informàtics).

Un cop iniciada la formació, s'ha realitzat el seguiment de cada alumne i s'han enviat correus electrònics per a la dinamització i finalització dels itineraris. Un cop finalitzada la formació s'ha lliurat una enquesta de satisfacció als alumnes.

Resultats: Fins el moment, han iniciat la formació un 80 % dels alumnes matriculats, essent l'índex de finalització del 92% (sobre els iniciats). Per obtenir aquests resultats s'han hagut d'anar resolent incidències en aspectes tècnics i metodològics tals com creació d'aules d'informàtica per tal que tothom tingui ordinador disponible, i garantir accés a la intranet i Internet per tothom.

Conclusions: La formació en línia és útil quan l'objectiu és proporcionar al professional coneixements genèrics. La metodologia e-learning és adaptable i adequada per la dimensió dels Hospitals i àmbits de primària i permet que cada treballador avanci segons els seus propis ritmes. Per l'èxit d'aquesta formació és important que els mòduls disposin d'un disseny pedagògic i gràfic adaptat al sector que faciliti la seva comprensió. Tanmateix, la motivació de l'alumne més enllà de l'adquisició dels continguts ha estat un factor clau i per aquest motiu s'ha establert com a objectius vinculats a la retribució en algun centre i com a formació puntuable per a la carrera professional. Cal posar especial èmfasi en el pla de comunicació del projecte, assegurant que arriba a tots els estaments abans de l'inici d'aquest. La implicació de tots els actors és molt important pel correcte desenvolupament del programa formatiu, en especial dels comandaments, els quals hauran de fer d'interlocutors amb totes les parts.

PROGRAMA "LA SALUT DEL MIR". TALLERS PER A UN EXERCICI PROFESSIONAL MÉS SALUDABLE. AVALUACIÓ DEL TALLER PER A TUTORS

Masachs Fatjó E. Fundació Galatea. fgalatea@fgalatea.org

El metge resident es troba en un període en el qual es perfil·larà la seva competència professional. Aquesta competència, més enllà de l'adquisició dels coneixements i tècniques pròpies de l'especialitat, ha d'incloure l'adquisició d'habilitats i actituds professionals que afavoreixin l'equilibri psicològic necessari per a la praxi. És conegut que la residència pot comportar un alt nivell d'estrès que, depenent dels factors de l'entorn i de la vulnerabilitat personal, poden posar de manifest situacions de desequilibri i fins i tot de psicopatologia en el resident. Els tutors i responsables docents són receptors immediats del malestar que el MIR pateix i es plantegen quina actitud han de prendre i com han d'actuar. Des de la Fundació Galatea s'organitza un taller adreçat als tutors i responsables docents per tal d'incidir en una millor preparació dels futurs especialistes des del punt de vista de la seva salut psicoafectiva, tant en la detecció i orientació de situacions crítiques, com en la promoció de la salut del resident.

Objectiu: Fer una anàlisi qualitativa dels resultats dels tallers per a tutors.

Mètode: Fins al moment s'han realitzat 5 tallers en diferents centres sanitaris docents en els que han assistit un total de 80 tutors. El taller té una durada de 4h i l'objectiu és sensibilitzar i donar eines al tutor en relació a la salut psicoafectiva del resident. L'activitat es divideix en una primera part on s'analitzen els factors relacionats amb el malestar psicològic durant la residència i en una segona part on es treballa la funció del tutor i pautes d'actuació. Ambdues parts es plantegen amb metodologies que afavoreixen la participació dels assistents –metaplan i discussió de casos. Els participants fan una valoració escrita de les idees i conceptes que han captat.

Resultats: Destaca la motivació i interès pel tema per part dels participants. Els resultats fan referència a tenir en compte els aspectes relacionats amb la salut del MIR (detecció i prevenció) dins la funció tutorial i al coneixement dels recursos que es poden utilitzar. Es troba a faltar temps per treballar les habilitats. Els participants valoren positivament la metodologia emprada.

Conclusions: El taller aconsegueix sensibilitzar de la importància dels factors psicològics en la tutoria i la orientació formativa dels residents. La limitació de temps no permet un treball suficient de les habilitats.

LA FORMACIÓ EN PREVENCIÓ: UNA EXPERIÈNCIA DE TREBALL COMPARTIDA

Nos I, Juan A, López S, Cámara D, Bosch E, Linares X, Martínez G, Moya R, González F, Angulo D, Sánchez P, Alcaide N. Unitat Bàsica de Prevenció (UBP). Unitat de Formació Continuada. Servei de Consergeria. Servei de Rehabilitació. Comunicació i Audiovisual. Hospital Universitari de Bellvitge (HUB). inos@bellvitgehospital.cat

Objectiu: Reforçar el pla de formació en matèria de prevenció del risc de sobreexforços derivats de la mobilització de malalts, elaborant un contingut fet a mida, "per i amb" el Servei a qui anirà dirigida, per incidir sobre les pràctiques i els hàbits de treball insegurs.

Mètode: Conjuntament UBP i Formació Continuada de l'HUB estableixen un pla de treball per tal de donar un nou enfocament a la formació en prevenció. L'experiència s'inicia amb el col·lectiu de zeladors. Fases: 1) Constitució del grup de treball format per: el tècnic d'ergonomia, un tècnic de formació, dos fisioterapeutes i el Cap del Servei de Consergeria; 2) Treball de Camp: valoració de les tècniques de mobilització i hàbits dels zeladors de diverses unitats i torns de treball; 3) Elaboració del contingut i guió del curs: Es consensua un contingut complementari al pla de formació ja implantat, i s'acorda l'ús de format audiovisual per mostrar les maniobres, per tractar-se d'una eina de comunicació efectiva i amb un impacte positiu; 4) Coordinació amb el departament de

Comunicació i Audiovisual, i incorporació al grup de treball dels "actors" escollits entre els propis treballadors; 5) Gravació de les maniobres atenent les particularitats i característiques dels pacients de les diferents unitats de l'HUB.

Resultats i Conclusions: Prendre consciència dels hàbits de treball segurs i identificar els que poden augmentar el risc de sobreexforç. Donar a conèixer els mitjans mecànics i les ajudes tècniques es troben a disposició dels treballadors i com s'utilitzen. Integració de la formació preventiva al programa de formació global dels zeladors. Major participació, implicació i motivació dels professionals. Elaborar i consensuar una formació feta a mida, completa i didàctica. El material audiovisual elaborat permet crear una eina de consulta fàcil i disponible en tot moment des de la Intranet. Direcció està valorant com incorporar aquest material audiovisual al procés d'acollida de nous professionals.

FORMACIÓ EN PLANS D'AUTOPROTECCIÓ

Padros R. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. rpadros@santpau.cat

La formació específica dels plans d'autoprotecció en institucions sanitàries és una assignatura pendent en la majoria de centres. S'han realitzat experiències de diferents tipus amb resultats diversos. Fer una formació que arribi a tothom i que tingui continuïtat en el temps és una dificultat i un repte com en tots els temes de formació continuada. La formació del Pla d'Autoprotecció a d'arribar a tots els mitjans humans d'autoprotecció.

- Equips d'intervenció: EPI, ESI, ETI
- Equips d'evacuació
- Equips de primers auxilis

A l'Hospital de Sant Pau, hem apostat per un sistema mixta de formació dels equips de primera intervenció. Hem fet una programa en que intercanviem diferents possibilitats formatives: formació on line, formació pràctica d'extinció i simulacres acompanyats. La possibilitat d'utilitzar aquestes eines és degut a les característiques de la informació i formació a impartir: situacions de risc, avisos d'emergència, primera intervenció, confinament... La resta d'equips segueix una formació més clàssica i més específica.

LA GESTIO EMOCIONAL: UNA EINA EFICAÇ EN LA PREVENCIÓ DE LA VIOLENCIA

Garcia-Macia R, Verjano Diaz F. Servei de Prevenció de riscos laborals. Departament de Salut i Catsalut. Unitat de Salut Mental. Badia del Vallès. ICS. rgarciam@catsalut.cat

Objectiu: La intervenció preventiva de la violència en l'àmbit de la salut exigeix un enfocament interdisciplinari i atendre a diferents focus que actuen com a factors etiològics o com a caldo de cultiu. L'experiència recull els resultats de les intervencions de gestió de les emocions amb les persones que han patit violència com a eina d'empowerment eficaç en la prevenció de les situacions agressives.

Mètodes: El Departament de Salut, sensible a la problemàtica de la violència en l'àmbit sanitari aprova l'any 2003 un programa de prevenció que se centra en cinc eixos: Comunicació dels incidents d'agressions i declaració dels casos com a accidents de treball. Creació d'un comitè per a l'anàlisi de causes, prioritització i accions preventives. Actuacions organitzatives i estructurals. Atenció i suport mèdic i psicològic per part de la UBS- SPMRL i/o per part de la MATMP. Formació i formació: gestió emocional. Volem incidir en les actuacions formatives basades en la gestió de les emocions com a eina molt eficaç per prevenir la victimització i evitar noves situacions de violència amb conseqüències negatives per a la salut i l'efectivitat en les tasques sanitàries.

Resultats: En el període 2005-2009 s'han informat 348 agressions per part dels pacients o acompanyants vers el personal sanitari. En tots els casos van ser declarats com accidents laborals. L'agressor és un home en un 54,84% dels casos i una dona en un 45,16% i l'agredida és una dona en un 81,99% i un home en un 18,01% de les comunicacions de

violència. El tipus de violència és verbal en un 80,60 % dels casos, física en un 11,51%, simbòlica en un 6,93% i econòmica en un 1,15% dels casos. Les intervencions preventives de les accions violentes es centren el en disseny dels despatxos, mesures de vigilància i control per escàner i mesures de seguretat, la reorganització del contingut de les tasques, el reforç dels canals de participació de les persones que hi treballen. De totes les mesures adoptades, hem aprofundit en el tractament i la gestió de les emocions de les persones que han viscut situacions violentes en l'exercici professional.

Conclusions: Hem realitzat experiències formatives basades en la gestió emocional en 237 casos. Les intervencions basades en l'estimulació del cervell límbic fomenten en les persones exposades al risc de patir accions violentes, un augment de l'autoconsciència de les seves emocions i per tant el control posterior de les reaccions aversives, i la disminució dels símptomes compatibles amb l'estrés posttraumàtic, i per tant una menor experimentació de culpa, dol o ansietat, una augment de l'empatia i millor control emocional en les posteriors visites mèdiques. També hem observat una disminució global de les accions violentes com a resultat de les accions preventives dutes a terme de forma coordinada i han passat del 11,15% de persones afectades en el 2008 al 8,12% en l'any 2009.

EL SERVEI MANCOMUNAT DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL DE L'ILLA DE MENORCA

Ferrer Bosch J. Consell insular de Menorca. tecnic01.riscs@cime.es; josep.ferrerbosch@gmail.com

El servei mancomunat de PRL de l'administració local de l'illa de Menorca té la dificultat de la dispersió geogràfica i sobre tot de la diversitat professional. Tenim des de treballadors sanitaris a policies i bombers. Tanmateix la problemàtica en els índexs de sinistralitat, en quant a tipus d'activitat, els trobem en el personal dels centres assistencials i en les brigades. En quant a la forma d'accident el protagonista principal són els sobreesforços; en l'exercici del 2009 gairebé el 70 % dels dies de baixa va ser motivats pel sobreesforços.

En aquest servei de prevenció per lluitar contra aquest tipus de sinistralitat s'han fet les següents recomanacions:

- Invertir en mitjans materials: llits automàtics, grues o banys assistits
- Organitzar el treball: protocolitzar les feines especials, fer reunions d'equip per tractar les problemàtiques
- Formació a dos nivells:
 - Individual, cursos de manipulació de càrregues o mobilització de persones
 - Per implantar els protocols de treball
- Analitzar els accidents de treball de forma individualitzada i aprofundint més en les causes que els van possibilitar